

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет фінансів

Кафедра фінансів

галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
спеціалізація Фінанси і кредит

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

Форма навчання: заочна

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

за темою «ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ:
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»

у складі комплексної теми «Актуальні питання справляння та адміністрування
податків»

студентки Романішіної Ірини Володимирівни _____
(підпис)

Науковий керівник к.е.н., доцент
_____ А.В. Пислиця
(підпис)

**Магістерська дипломна робота допущена до захисту в
Екзаменаційній комісії з атестації здобувачів вищої
освіти**

Завідувач кафедри д.е.н., професор
_____ В. Федосов
(підпис)

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	5
1.1. Економічний зміст оподаткування агропромислового комплексу	5
1.2. Інформаційно-аналітичне забезпечення дослідження оподаткування підприємств сфери агропромислового комплексу	14
1.3. Критична оцінка наукових публікації з проблематики оподаткування підприємств сфери агропромислового комплексу	19
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОПОДАТКУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УКРАЇНІ.....	25
2.1. Методи та інструментарій аналізу оподаткування агропромислового комплексу та обґрунтування його використання.....	25
2.2. Роль підприємств агропромислового комплексу у податковій системі України	27
2.3. ПП «Аграрне» як платник податку	46
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УКРАЇНІ.....	50
3.1. Зарубіжний досвід стимулюючого впливу оподаткування на розвиток агропромислового комплексу	50
3.2. Проблеми оподаткування підприємств агропромислового комплексу в Україні	56
3.3. Управлінські рішення та шляхи вдосконалення оподаткування підприємств агропромислового комплексу	66
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90

ВСТУП

Актуальність теми. Агропромисловий комплекс є цілісною виробничо-економічною системою, що забезпечує безперербійне, збалансоване і пропорційне функціонування всіх його ланок – від виробництва продукції до її реалізації. Однак, для виробництва власної продукції АПК теж потрібні певні умови, що забезпечують необхідну віддачу для організації розширеного відтворення

Сфера оподаткування охоплює всіх: і державу і аграрні підприємства і кожного окремого громадянина. Для держави податки, що надходять із аграрної сфери економіки є одним із джерел для існування. Для суб'єктів аграрного підприємництва вилучення частини доходу через податки може позбавити стимулів для виробничої діяльності, підірвати їх фінансовий стан, скорочувати інвестиційні можливості, підвищувати собівартість продукції та їх ціну. У процесі здійснення економічної реформи АПК, одним із головних завдань є формування ефективного податкового механізму як інституту ринкової економіки, що дозволяє розв'язувати проблему збільшення доходів бюджетів усіх рівнів та сприяти поступальному розвитку господарюючих суб'єктів.

Метою дипломної роботи – на основі дослідження специфіки оподаткування підприємств агропромислового комплексу розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму їх оподаткування.

Для досягнення означеної мети поставлено такі основні **завдання**:

- розкрити економічний зміст оподаткування агропромислового комплексу;
- дослідити інформаційно-аналітичне забезпечення оподаткування підприємств сфери АПК;
- провести аналіз сучасного стану АПК у системі ринкових відносин;

- провести оцінку ефективності діяльності АПК в сучасних умовах податкового регулювання;
- обґрунтувати вплив податкових надходжень від АПК на формування доходної частини місцевих бюджетів;
- обґрунтувати напрями вирішення проблем оподаткування сфери АПК.

Об’єктом дослідження є система оподаткування АПК України.

Предметом дослідження є фінансові відносини між державою та платниками сфери АПК, що виникають з приводу сплати цими платниками своїх податкових зобов’язань.

Методи дослідження. Суть і зміст системи оподаткування, принципів її побудови й обґрунтування основних понять здійснено на основі поєднання методів аналізу і синтезу та наукової абстракції. Метод порівняльного аналізу використано для зіставлення нарахованих і сплачених податків підприємствами АПК, метод типологічного групування для визначення тенденцій при змінах податкового законодавства і проведення оцінки системи оподаткування. При опрацюванні науково-літературних, законодавчих, нормативно-правових актів і практики оподаткування окремих виробників застосовано методи монографічного опису та економіко-статистичних рівнянь залежностей для виявлення, оцінки і визначення впливу чинникових ознак в умовах спеціального режиму оподаткування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад системи оподаткування АПК та розробці шляхів і напрямів їхнього удосконалення

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, 3 розділів та висновків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010, № 2755-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 8 липня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
3. Закон України «Про податок на додану вартість» від 03.04.97 р. № 168/97-ВР (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/168/97-вр.77>.
4. Закон України «Про продовження дії окремих норм Закону України «Про податок на додану вартість» № 1352 від 28 листопада 2003 року: [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2020 року» від 18.10.2005 р. №2982-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2982-15.73>.
6. Закон України «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 31 жовтня 2008 р. № 639-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/639-17.74>
7. Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>.
8. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.

9. Закон України « Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 р. № 1629-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>.
10. Закон України «Про запровадження в порядку експерименту єдиного (фіксованого) податку для сільськогосподарських товаровиробників» від 15.01.1998 р. № 25-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/25/98-вр>. 66
11. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» від 07 грудня 2017 року N 2245-УШ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> — Дата останнього доступу: 19.02.2018 р.
12. Алескерова Ю.В. Моделі страхової політики при сільськогосподарському страхуванні /Ю.В. Алескерова // Економіка АПК. — 2014. —№ 10 — С. 45-53.
13. Андрущенко В. А. Економічні та позаекономічні аспекти оподаткування / В. А. Андрущенко, В. І. Ляшенко // Фінанси України. – 2015. – № 1. – С. 36-43.
14. Бродский Г.М. Право и экономика налогообложения / Г.М. Бродский. – СПб.: Изд-во СПбГУ, 2010. – 404 с.
15. Буряковський В.В Податки : навч. посіб. / В. В. Буряковський. – Дніпропетровськ : Пороги, 2008. – 611 с.
16. Бюджетна і податкова системи України у запитаннях та відповідях: навч. посіб. / М. І. Бондар, В. М. Опарін, О. М. Тимченко та ін.; передм. Т. І. Єфименко. – К.: ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. – 336 с.
17. Бюджетна система: підручник / [А.Є. Буряченко, Л.П. Гладченко, С.Я. Кондратюк та ін.]; за наук. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. - К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с. Формування видатків державного бюджету. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2018/69.pdf

18. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс: навч. посіб./ Л.Д. Сафонова, А.Є. Буряченко, Є.О. Малік та ін.; - К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 400 с.
19. Воробйов Є.М. Гела Т.Ю. Агропромисловий комплекс України: сучасний стан та особливості / Наукові праці - 2015 №4
20. Воробйов Є.М. Гела Т.Ю. Агропромисловий комплекс України: сучасний стан та особливості / Наукові праці - 2015 №4
21. Давидов Г.М., Шалімова Н.С., Лисенко А.М., Магопець О.А. Оподаткування та державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників: регіональні пріоритети та євроінтеграційні процеси/ Монографія- 2017-208 с.
22. Давидов Г.М., Шалімова Н.С., Лисенко А.М., Магопець О.А. Оподаткування та державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників: регіональні пріоритети та євроінтеграційні процеси/ Монографія- 2017-208 с.
23. Дем'яненко М. Я. Проблеми адаптації податкової системи до умов агропромислового виробництва / М. Я. Дем'яненко // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 17-25.
24. Дубинецька П. П. Податкове регулювання в системі управління національним господарством / П. П. Дубинецька. – Львів, 2015. – 254 с.
25. Захожай В. Б. Система оподаткування та податкова політика : навч. посіб. / В.Б. Захожай, Я.В. Литвиненко, К.В. Захожай, Р.Я. Литвиненко [Під заг. ред. В.Б. Захожая та Я.В. Литвиненка]. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
26. Захожай К.В. Макрофінансовий аналіз: практикум / В.М. Федосов, Ю.В. Сибірянська, Н.М. Сивульська, К.В. Захожай, Н.В. Рудик. – К.: КНЕУ, 2017. – 291 с. (10 друк. арк., з них особисто автору належить 1 друк. арк.).
27. Золотко І. А., Мельник В. М. Кокшарова С. М., Сибірянська Ю. В., Пислиця А. В., Коновалова І. М. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Податкова система». - К.: КНЕУ, 2009 – 97 с.
28. Золотко, І.А. Податкова система: Навчальний посібник - К.: КНЕУ, 2005. - 204с.

- 29.Іванов Ю. Б. Податкова система. Підручник. / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, О. М. Десятнюк. – К.: Атіка, 2016. – 920 с.
- 30.Іванов Ю. Б. Податковий менеджмент : підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізима, В. В. Карпова. – К. : Знання, 2016. – 488 с.
- 31.Кучерявенко М. П. Податкове право України: академічний курс. Підручник / М.П. Кучерявенко. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2015. – 701 с.
- 32.Лайко П.А. Непряме оподаткування сільськогосподарських товаровиробників : монографія / П.А. Лайко, С.О. Осадчий. – К. : ННЦ ІАЕ УААН, 2015. – 186 с.
- 33.Лупенко Ю.О., Тулуш Л.Д. Оподаткування сільського господарства в умовах трансформації спеціальних податкових режимів /Економіка АПК-2016 №1
- 34.Лютій І.О. Податки на споживання в економіці України / І.О. Лютій, А.Б. Дрига, М.О. Петренко. – К.: Знання, 2015. – 335 с.
- 35.Магопець О. А. Генезис системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в Україні / О. А. Магопець, А.В. Босенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: [зб. наук. пр.] – Кіровоград : КНТУ. – 2015. – Вип. 27. – С. 198 – 211.
- 36.Могильний О.М. Регулювання аграрної сфери: монографія / О.М. Могильний. — Ужгород: ІВА, 2005. — 400 с.
- 37.Мориссон Дж.Р. Обзор по управлению фермерскими хозяйствами в агроконсалтинговых программах Центральной и Восточной Европы / Дж.Р. Мориссон. — ООН, ФАО: Рим, 2001. — 40 с.
- 38.Навроцький С.А. Система сільськогосподарського страхування: тенденції та перспективи розвитку / С.А. Навроцький //Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. — 2017. — Вип. 9 (2).— С. 458—472.
- 39.Назаркевич О.Б. Міжнародний досвід державного регулювання та підтримки малих сільськогосподарських підприємств / О.Б. Назаркевич // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер.: Економіка. — 2017. — Вип. 3. — С.17—19.

40. Налоговый менеджмент: учебник / С.В. Барулин, Е.А. Ермакова, В.В. Степаненко. – М.: Дашков и К., 2012. – 331 с.
41. Непочатенко О.О. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників та шляхи його вдосконалення / О.О. Непочатенко, П.М. Боровик, М.М. Уманець // Сталій розвиток економіки. – 2018. – № 1(18). – С. 328-332.
42. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник – 4-те вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2007. – 240 с.
43. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): Навч. посібник.— К.:КНЕУ, 2000.— 164 с
44. Пислиця А. В. Вплив контингенту платників на надходження акцизів до Зведеного бюджету України / А. В. Пислиця // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр. – К. : КНЕУ, 2013. – Вип. 21. – С. 137-145. - 0,35 д.а.
45. Пислиця А. В. Недоліки правового регламентування справляння ПДВ в Україні / А. В. Пислиця // V Міжрегіон. наук.-практ. конф. «Оподаткування у промисловому регіоні: теорія, практика та перспективи розвитку»: матеріали конф. – 18 листопада 2005 р. – Донецьк : ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2005. – С. 274–277. – 0,22 д. а.
46. Пислиця А. В. Податковий кредит: відповідність дефініції суті явища / А. В. Пислиця // Матеріали Четвертої всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. «Актуальні проблеми сучасної науки», 22–24 жовтня 2007 р. – Ч. 1. – К., 2007. – С. 55–57. – 0,14 д. а.
47. Пислиця А. В. Реальний фіскальний ефект акцизного оподаткування в Україні/ А. В. Пислиця // Вісник Київського національного університету технологій і дизайну. – 2010. – № 6. – С. 172–178. – 0,4 д.а.
48. Пислиця А. В. Система обміну інформацією щодо ПДВ (VIES) як сучасний європейський інструмент податкового контролю / А. В. Пислиця, О. В. Бринюк // Акцизне оподаткування в Україні: реалії сьогодення та перспективи реформування: зб. матер. наук.-практ. круглого столу, 29 листопада 2013 р. – Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. – 218 с. – С. 165–169. – 0,25 д.а.

49. Пислиця А. В. Фіскальна ефективність акцизів: система показників, фактори впливу / А. В. Пислиця // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. зб. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ Прикарпат. нац. ун-ту імені Василя Стефаника, 2008. – Вип. IV. – Т. 2. – С. 101–110. – 0,64 д.а.
50. Подаков Е. С / Податкове регулювання розвитку аграрного бізнесу України / Наука й економіка / 2015, № 3 (39)
51. Податкова політика України : навч. посіб. / П. В. Мельник, З. С. Варналій, Л. Л. Тарангул ; [За ред. П.В. Мельника]. – К. : Знання України, 2011. – 505 с.
52. Податкова система: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / [В. К. Хлівний, О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, А. В. Пислиця та ін.]; кер. авт. кол. В. К. Хлівний. —К. : КНЕУ, 2014. – 372 с. – 12,5 д.а. (у т.ч. Пислицею А. В. – 2,2 д.а.) Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист № 1/11-7595 від 25.04.2013)
53. Податкова система: практикум / [В. К. Хлівний, Ю. В. Сибірянська, А. В. Пислиця, М. Б. Кондратенко та ін.]. ; кер. авт. кол. В. К. Хлівний. —К. : КНЕУ, 2014. – 497 с. – 14 д.а. (у т.ч. Пислицею А. В. – 3 д.а.) Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист № 1/11-7594 від 25.04.13)
54. Ринок агрострахування України: фокус на 2015—2017 роках. Проект "Розвиток фінансування аграрного сектору в Європі та Центральній Азії" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://forinsurer.com/files/file00564.pdf>
55. Сибірянська Ю. В., Пислиця А. В. Особливості територіального та галузевого розподілу великих платників податків в Україні / Ю. В.
56. Сибірянська Ю.В., Колесніченко Г.О. Щодо проблем подвійного оподаткування в Україні // Економіка: теорія та практика. – 2013. – №1. – С. 43-51
57. Сибірянська Ю.В. Теоретичні та практичні аспекти застосування податкових пільг в Україні / Ю. Сибірянська, А. Волочай // Економіка: теорія та практика, 2014, №1 (3), с. 49-56

58. Сибірянська, А. В. Пислиця // Наукові праці НДФІ : наук. зб. / Н.-д. фін. ін-т. – Київ: – 2016. – № 3 (76). – С. 1–15.
59. Сидоренко Р.В. Оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств: сучасний стан та перспективи / Бухгалтерський облік, аналіз та аудит-2016 №10
60. Синчак В. П. Система оподаткування у сільському господарстві України: теорія, методологія та практика : монографія / В. П. Синчак. – Х. : ХУУП, 2017. – 476 с.
61. Сколотій І.В. Єдиний податок за спрощеною системою оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, його облік та звітність / Економічна наука-2015 №4
62. Соколовська А. М. Основи теорії податків : навч. посіб. / А. М. Соколовська. – К. : 2017. – 326 с.
63. Стратегія секторної конкурентоспроможності для України фаза III. Політика щодо інвестування у сільське господарство: Україна. —ОЕСД, 2015. — 92 с.
64. Суторміна В. М. Фінанси зарубіжних корпорацій: Підручник. — К.: КНЕУ, 2004. — 566 с.
65. Сущенко О. М., Пислиця А. В. Взаємодія фіскальних органів з великими платниками податків: досвід Австралії / О. М. Сущенко, А. В. Пислиця // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. пр. – К. : КНЕУ, 2015. – Вип. 26. – С. 142-159. – 0,8 д.а.
66. Сущенко О. М., Пислиця А. В. Сервіс великих платників податків у Австрії / О. М. Сущенко, А. В. Пислиця // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. Режим доступу до матеріалів: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4439&p=1> 0,6 д.а.
67. Сущенко О. М., Пислиця А. В. Фіскальна роль та сервіс великих платників податків Італії / О. М. Сущенко, А. В. Пислиця // Економічний форум. – 2015. – № 4. – 478 с. – С. 406–414. – 0,6 д.а.
68. Теорія фінансів: навч. посіб. / М.П. Леоненко, П.І. Юхименко, А.А. Ільєнко та ін. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 480 с.

- 69.Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В., Пислиця А. В., Кокшарова С. М. Кондратенко М. Б.Електронний підручник з дисципліни «Податкова система». Розміщено у середовищі WEB-st. (КНЕУ, 2011 р)
- 70.Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В., Пислиця А. В., Кондратенко М. Б. Електронний підручник з дисципліни «Податковий менеджмент». Розміщено у середовищі WEB-st. (КНЕУ, 2010 р)
- 71.Тимченко О.М., Сибірянська Ю. В. Фіскальні ефекти структурних зрушень в податковій системі України / О.М. Тимченко, Ю.В. Сибірянська // Економічний часопис – XXI – 2014 – №1-2(1) – С. 69-73. – 13/6 с.- Електронний ресурс: <http://soskin.info/ea/2014/1-2/201423.html>
- 72.Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підруч. / Н.М. Ткаченко. – К. : Алерта, 2014. – 1080 с.
- 73.Тулуш Л. Д. Методологічні аспекти розвитку системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників / Л. Д. Тулуш // Економіка АПК. – 2007. – № 9. – С. 116-123.
- 74.Тулуш Л. Особливості формування системи прямого оподаткування аграрного сектору в розвинутих країнах [Електронний ресурс] / Л. Тулуш, Н. Малініна // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2014. — Вип. 1 (6). — С. 124-134.
- 75.Тулуш Л.Д., / Податкова реформа у сільському господарстві: ризики та перспективи – 2017
- 76.Фінанси в період реформування агропромислового виробництва / Дем'яненко М. Я., Алексійчук В. М., Борщ А. Г. та ін.; [За ред. М. Я. Дем'яненка]. – К. : ІАЕ УААН, 2002. – 645 с.
- 77.Фінанси: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни «Фінанси» для спеціальності 6508/ О.Р. Романенко, Л.П. Даниленко, Л.П. Гладченко, А.А. Славкова. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К.: КНЕУ, 2008. - 387 с.
- 78.Шпикуляк О. Г. Інститут аграрного ринку: [монографія] / О. Г. Шпикуляк. – К. : ННЦ ІАЕ, 2015. – 480 с.

79. Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін.; за заг. ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. Теорія фінансів: підручник – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576с.
80. Державна служба статистики / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
81. Міністерство аграрної політики / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/>
82. Державна фіскальна служба України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
83. ЗВІТ про результати аудиту ефективності виконання повноважень органами державної влади в частині повноти та своєчасності сплати податків суб'єктами господарювання в сільському господарстві / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16758046/Zvit_27-4_2018.pdf
84. Value-Added Taxes in Central and Eastern European Countries. A Comparative Survey and Evaluation. OECD, European Union, 1998. 164 p